

Висновки. Таким чином, аналіз особливостей роботи гувернера у процесі соціалізації дітей з особливими потребами, свідчить про високий рівень гуманізації педагогічного процесу з метою подолання соціальних бар'єрів, що заважають дітям даної категорії взаємодіяти з іншими людьми та адекватно оцінювати власну поведінку.

Статистичні дані дають підстави для дослідження поточної проблеми і відкривають перспективи подальших досліджень шляхом актуалізації питання у сучасному суспільстві та створенні нормативно-правової бази, яка регламентує права дітей з особливими потребами на успішну соціалізацію в умовах демократичного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Белова О. Соціально-педагогічний патронат у системі соціальної та колекційної освіти і виховання/ О. Белова // Соціальний педагог. – 2007. – №3 – С. 13–25.
2. Бондаренко З. Гувернерство як професійна компетенція колекційного педагога / Бондаренко // Імідж сучасного педагога. – 2014. – №4. – С. 48–52.
3. В Україні низький рівень толерантності щодо дітей-інвалідів – ЮНІСЕФ [Електронний ресурс] / Електрон. дан. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/1917623-v-ukrajini-nizkiy-riven-tolerantnosti-schodo-ditey-invalidiv-yunisef.html> (дата звернення: 14.10. 2017)
4. Гайворонюк Н. А. Особенности работы с детьми с ограниченными возможностями / Н. А. Гайворонюк // Практическая психология и социальная работа. – 2012. – №12. – С. 41–46.
5. Динаміка інвалідності дитячого населення України / С. В. Гозак, Л. В. Серих, Т. В. Станкевич, О. О. Філоненко // Довкілля та здоров'я. – 2009. – №3. – С. 46–48.
6. Погорільська Н. І. Соціокультурні основи спеціальної психології / Н. І. Погорільська// Науковий часопис. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. / Нац. пед. ун-ту імені М.П.Драгоманова. – Київ, 2013. – Серія 19. – С. 345–349.

Смолік О.С.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Науковий керівник – к.п.н., доц. Гришко О.І.

ПІДГОТОВКА ВИХОВАТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

В статті розглядається професійно-педагогічна підготовка майбутніх вихователів до формування математичних уявлень у дітей дошкільного віку. Розглядаються умови, які сприяють якісній підготовці вихователів щодо формування математичних уявлень у дошкільному навчальному закладі. Визначено критерії та рівні готовності студентів до здійснення математичного розвитку дітей.

Процеси модернізації в системі вищої педагогічної освіти, об'єктивно спрямовані на її входження до загальноєвропейського освітнього простору, забезпечення потреб суспільства та держави у кваліфікованих фахівцях, водночас передбачають відповідні зміни у професійно-педагогічній підготовці педагогів до роботи з дітьми дошкільного віку. Час потребує педагога-новатора, здатного вносити у власну діяльність прогресивні ідеї, запроваджувати нововведення, винаходити щось корисне. Такий педагог – умілий та об'єктивний експерт: він терпляче спостерігає за дітьми, вивчає та уточнює для себе типові прояви кожного, уважно аналізує факти, з'ясовує їх причини, виробляє виважені судження та об'єктивні оцінки. Ефективне вирішення завдань дошкільної освіти з формування в дошкільників математичних уявлень вимагає від вихователів не тільки якісної методичної підготовки, а й високого рівня базових математичних знань, володіння математичною мовою, поза якими неможливо ввести дитину у світ математики, усвідомити її можливості в пізнанні кількісних і якісних характеристик щодо відношень між явищами довкілля.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям для визначення сутності і структури готовності майбутніх вихователів до формування в дошкільників елементарних математичних уявлень стали праці Л. Балла, О. Безпалько, К. Дурай-Новакової, М. Дьяченко, Л. Кандибовича, М. Левітова, А. Ліненко, Е. Макагона та інших учених, які тлумачать її як цілісне усталене утворення в складі особистісних характеристик педагога-професіонала, що він набуває в процесі свого професійного становлення. Учені наголошують про необхідність спеціальної підготовки студентів до формування у дітей елементарних математичних уявлень (А. Белошиста, Л. Гайдаржийська, Т. Жаровцева, С. Скворцова, Т. Степанова). Зважаючи на це, методистами обґрунтовано дидактичні засади формування математичних знань у процесі підготовки майбутніх педагогів (О. Грибанова, А. Столяр).

Загалом різні аспекти формування в дітей елементарних математичних уявлень висвітлені в працях Н. Баглаєвої, Ф. Блехер, Л. Глаголевої, В. Кемниць, З. Лебедевої, Т. Степанової, К. Щербакової та інших науковців. Аналіз праць відомих методистів, доводить, що ця проблема недостатньо розкрита, тому метою нашої статті є обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до формування елементарних математичних уявлень у дошкільників.

Сучасна вища педагогічна освіта вирізняється динамічністю, варіативністю, різноманіттям організаційних форм і методів навчання студентів. Змінюється зміст предметної підготовки, переосмислюються підходи до методичної підготовки педагогів, зокрема фахівців з дошкільної освіти [8, с. 35]. Молодий спеціаліст – вихователь повинен вміти працювати в умовах професійної конкуренції, розуміти, що тільки високий професіоналізм і творчість, ініціатива допоможуть посісти гідне

місце в суспільстві і самореалізуватися в обраній професії. Підготовка сучасного вихователя, фахівця, справжнього знавця своєї справи, людини ерудованої, з широким світоглядом має здійснюватися з використанням найновіших технологій, методик, вітчизняного та зарубіжного досвіду. У працях багатьох дослідників (Н. Абашкіна, І. Зазюн, В. Коваль, О. Комар, С. Сисоева, С. Ткачук, Т. Яцула та ін.) висвітлюється взаємозв'язок та взаємозалежність основних позицій, що визначають сутність професійно-педагогічної підготовки: професійна підготовка – це система змістових і організаційних заходів; вона не може бути обмежена лише формуванням знань, умінь, навичок, а й має бути зорієнтована на особистісний розвиток студента; метою і кінцевим результатом професійно-педагогічної підготовки є формування готовності студентів до виконання майбутньої професійної діяльності [6, с. 138].

Результати аналізу сучасних наукових досліджень переконливо свідчать, що для системи вищої педагогічної освіти пріоритетом є підготовка фахівця, що базується на формуванні у нього світоглядних позицій, переконань, творчих здібностей, професійної гнучкості. Орієнтація сучасної вищої педагогічної освіти на формування професійно-творчої особистості, фахівця інноваційного типу, здатного реалізувати нові освітні стандарти, впроваджувати інноваційні технології, спонукає до оновлення змісту фахової підготовки педагогів, знаходження доцільних форм, методів та засобів її реалізації, ефективної організації цілісної професійної підготовки у вищих навчальних закладах [6, с. 139].

Аналіз психолого-педагогічних джерел з проблеми готовності вихователя до професійної діяльності, дав можливість визначити сутність поняття «готовність вихователя до професійної діяльності» як цілісне особистісне утворення, що є результатом підготовки, регулятором здійснення вихователем професійної діяльності з педагогічно доцільної організації навчально-виховного процесу в групі дошкільного навчального закладу. Підготовленість вихователя до формування математичної компетенції дошкільників у віковій групі – це індивідуальний результат його професійної підготовки, що характеризується такими параметрами: реальною спроможністю здійснювати педагогічно доцільну організацію спілкування, взаємодії та взаємонавчання дітей; практичною здатністю розв'язувати професійні завдання з формування математичної компетенції дошкільників.

Підготовка майбутніх вихователів до опанування методики формування в дошкільників елементарних математичних уявлень розглядається як динамічне явище, що детерміноване внутрішніми й зовнішніми чинниками, і яке відбувається як процес, спрямований на усвідомлення й засвоєння певного змісту професійно-педагогічної діяльності та способів його реалізації [5].

Підготовленість студентів з елементарної математики забезпечується свідомим використанням мінімуму математичних знань і

математичних умінь, що визначений державними стандартами середньої освіти й достатній для того, щоб стати підґрунтям для актуалізації у власному життєвому досвіді й оволодіння новою сферою використання – у професійній діяльності вихователя дошкільного навчального закладу. У цьому процесі відбувається відтворення базових математичних знань у свідомості й мисленні студентів, приведення їх в активний стан через створення асоціацій та переведення в предметну і словесну форми для навчання дітей дошкільного віку елементарним математичним уявленням. Забезпечуються ці процеси володінням мовою математики, її символами, математичними термінами, способами мислення.

Готовність до формування в дітей дошкільного віку елементарних математичних уявлень є результатом підготовки майбутніх вихователів у вищому навчальному закладі до професійно-педагогічної діяльності з урахуванням ступеня їхньої підготовленості з математики [1]. Під готовністю майбутніх вихователів до формування елементарних математичних уявлень розуміємо особливе новоутворення в структурі особистості, що визначає спрямування та характер професійно-педагогічної діяльності, схильність вихователя до сприйняття майбутньої діяльності у сфері математичної підготовки дітей дошкільного віку, її послідовної актуалізації в емоційно-вольових актах. Ця готовність об'єктивується у відображенні явищ довкілля та їх відношень математичною мовою і засобами математичної діяльності. Включена до сфери свідомості майбутнього вихователя, готовність забезпечує йому ефективне виконання математичної діяльності, трансформацію та пристосування її до умов використання в процесі виховання й навчання дітей дошкільного віку.

У професійній підготовці фахівця дошкільного профілю, здатного кваліфіковано керувати процесом логіко-математичного розвитку дошкільника, базовим є курс «Теорія і методика формування математичних уявлень у дошкільників». Його мета – сформувати у студентів готовність до організації та проведення роботи з дітьми дошкільного віку з розвитку елементарних математичних уявлень [3, с. 51].

Вивчення курсу передбачає формування у студентів знань про теоретичні засади та особливості формування елементарних математичних уявлень у дошкільників; сучасні дослідження та методичні розробки з проблеми; методичні положення організації процесу формування елементарних математичних уявлень; педагогічні можливості взаємодії ДНЗ з сім'єю та початковою школою у формуванні математичних уявлень. Основними формами роботи зі студентами є лекційні заняття, проведення семінарських та практичних занять, організація лабораторних занять та індивідуальної і самостійної роботи.

Окрім вище зазначеного, дослідники вивчають роль науково-популярної літератури у професійному становленні фахівця-дошкільника

в плані математичного розвитку дітей. Робота з підручниками, посібниками та іншими друкованими матеріалами розширює математичний кругозір студентів, захоплює і викликає інтерес до математики, допомагає краще зрозуміти навчальний матеріал, сприяє формуванню навичок логічного мислення, вмінню міркувати, зіставляти і протиставляти факти.

Важливим чинником досягнення успіху у справі формування логіко-математичної компетентності дошкільників є те, що педагоги під час освітнього процесу створюють відповідні умови. Майбутні вихователі повинні вчитися враховувати вікові та індивідуальні потреби дітей при проведенні занять з математики у дошкільному закладі [4, с. 28]. Методисти Михайлова З. та Носова К. зазначають, що готовність педагога до здійснення завдань логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку включає в себе наступні компоненти:

1) Усвідомлення цілі, завдань і змісту логіко-математичного розвитку дітей. Метою і результатом педагогічного сприяння логіко-математичному розвитку дітей дошкільного віку є розвиток їх інтелектуально-творчих здібностей через засвоєння логіко-математичних уявлень і способів пізнання.

2) Розуміння сутності і особливостей засвоєння дітьми дошкільного віку логічних способів пізнання – порівняння, серіації, класифікації.

3) Знання суб'єктних проявів дитини і педагогічна підтримка її в логіко-математичній діяльності

4) Уміння створювати умови для продуктивного просування в логіко-математичній діяльності. З метою організації логіко-математичної діяльності, стимулювання виявів дитиною самостійності й ініціативності використовуються дидактичні посібники, які допомагають створити ігрове середовище [5].

Під розвиваючим предметно-ігровим середовищем варто розуміти природну комфортну обстановку, раціонально організовану в просторі і часі, насичену різноманітними предметами і ігровими матеріалами. За таких умов можливе одночасне включення в активну пізнавально-творчу діяльність усіх дітей групи. До предметного змісту такого середовища відносяться:

– ігри, предмети і ігрові матеріали, з якими дитина діє переважно самостійно або в спільній з дорослим і однолітками діяльності (наприклад, геометричний конструктор, пазли);

– навчально-методичні посібники, моделі, які використовують дорослі в процесі навчання дітей (наприклад, числова драбинка, навчальні книги);

– обладнання для здійснення дітьми різноманітних видів діяльності (наприклад, матеріали для експериментування, вимірювань).

Найважливішими дидактичними посібниками логіко-математичного розвитку дошкільників, які представляють собою єдину, послідовну систему впровадження у педагогічний процес, є:

- Логічні блоки Д'енеша і їх площинний варіант.
- Кольорові палички Кюїзенера і їх площинний варіант.
- Наочно-дидактичні розробки для ігор з блоками і паличками [5, с. 8].

Сучасний етап розвитку освітньої системи передбачає збільшення об'єму та ускладнення змісту соціокультурного досвіду, необхідного для засвоєння дітьми дошкільного віку, а відповідно і пошук найбільш ефективних форм освітньо-виховної роботи, вдосконалення професійної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ. Дитячим садочкам потрібен вихователь, котрий спроможний створювати умови для всебічного розвитку дітей. Одним із шляхів вирішення проблеми та перевірки якості підготовки студентів є тестування.

Методисти Н. Тарапака, Л. Мартін [7] для визначення психолого-педагогічної готовності студентів до взаємодії із дошкільниками пропонують тести, які включають наступні компоненти діяльності:

- мотиваційну направленість на взаємодію з дошкільниками;
- володіння різноманітними мовними прийомами організації взаємодії з дошкільниками;
- рефлексію професійної діяльності;
- якості мислення: гнучкість, логічність, дедуктивність;
- сформованість суб'єкт-суб'єктної позиції взаємодії з дошкільниками;
- емоційність.

На основі таких тестів було виявлено критерії підготовленості вихователя до формування математичної компетенції дошкільників, а саме: когнітивний з показниками – знання методики формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку; уміння діагностувати сформованість математичної компетенції дошкільників, зважаючи на їхні вікові особливості на різних етапах дошкільного дитинства; обізнаність із специфікою організації педагогічного процесу у віковій групі дошкільного навчального закладу; мотиваційний критерій з показниками – наявність усталеної настанови на формування математичної компетенції дошкільників у групі дошкільного навчального закладу, бажання у ній працювати; прагнення вдосконалювати організацію педагогічного процесу, використовуючи новітні педагогічні технології щодо формування математичної компетенції дітей; операційний критерій з показниками – уміння планувати і прогнозувати можливі результати процесу формування математичної компетенції дітей в групі, а також аналізувати означений процес; уміння організувати процес формування математичної компетенції дітей; уміння організувати різновікову

взаємодію, проектувати і реалізовувати навчальний процес з урахуванням взаємовпливу і взаємонавчання дітей різного віку [2].

Відповідно до критеріїв та їхніх показників було схарактеризовано рівні підготовленості вихователя до формування в дошкільників елементарних математичних уявлень: високий, достатній, середній та низький. Так, високий рівень готовності студентів до формування елементарних математичних уявлень у дошкільників характеризував наявністю всіх показників за трьома визначеними критеріями в повному обсязі, з усталеним і переконливим проявом. Достатній рівень готовності студентів визначався систематизованими знаннями з елементарної математики, позитивним ставленням до володіння базовими знаннями з елементарної математики, розумінням змісту ключових програмних математичних понять та математичної мови. Середній рівень готовності майбутніх вихователів до формування елементарних математичних уявлень в дошкільників виявлявся в переважно позитивному ставленні до методичної роботи з формування у дітей математичних уявлень, нейтральним ставленням до математики і математичної діяльності. Низький рівень готовності характеризував відсутністю систематизованих базових математичних знань, невмінням користуватися математичною мовою; байдужим ставленням до методичної роботи з формування в дітей математичних уявлень і негативним ставленням до математичної діяльності. Отже, вважаємо, що найважливішою умовою підготовки вихователя до формування математичних уявлень у дошкільників є забезпечення реальних можливостей для включення майбутніх спеціалістів до творчої професійної діяльності, формування у них здатності до швидких змін відповідно до соціальних потреб і культурних орієнтацій суспільства. Готовність майбутніх вихователів до формування елементарних математичних уявлень є особливим новоутворенням у структурі особистості. Структуру такої готовності майбутніх вихователів складають когнітивний (фахова обізнаність зі змістом навчальних програм, методами і прийомами навчання дітей елементарних математичних уявлень), операційний (уміння планувати математичну діяльність дітей, розробляти й упроваджувати нові підходи і методики з формування елементарних математичних понять) та мотиваційно-оцінювальний (інтерес до математичної діяльності з дітьми, спрямованість на математичну сферу пізнання) компоненти. Готовність майбутніх вихователів до здійснення математичного розвитку дітей дошкільного віку є результатом цілеспрямованої професійної підготовки у вищому навчальному закладі.

Список використаних джерел:

1. Волощенко Н. *Забезпечення наступності у підготовці студентів до формування логіко-математичної компетентності дошкільників [Електронний ресурс]* / Н. Волощенко. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21IID=&S21REF=10&S21CNR=2

0&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Vir
d_2014_34_15.

2. Грама Г. П. Підготовка майбутніх вихователів до формування елементарних математичних уявлень у дошкільників : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Г. П. Грама; Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – О., 2010. – 20 с.
3. Гришко О. Підготовка вихователя до використання конструктивної діяльності при формуванні математичних уявлень / О. Гришко // Образотворче мистецтво у контексті сучасності : збірник наукових праць. – Полтава, 2008. – С. 50–52.
4. Михайленко О. Готовність вихователів до формування логіко-математичної компетентності дошкільників / О. Михайленко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. – № 8. – С. 26–35.
5. Михайлова З. А. Компетентность педагога в логико-математическом развитии ребёнка / З. А. Михайлова, Е. А. Носова // Дошкольная педагогика. – 2011. – № 9. – С. 4–8.
6. Підлипняк І. Ю. Сучасні підходи до організації логіко-математичної діяльності дітей дошкільного віку / І. Ю. Підлипняк // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2010. – № 3. – С. 137–141.
7. Тарапака Н. Тестовий контроль як засіб виміру якості підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів / Н. В. Тарапака, А. М. Мартін // Наукові записки Серія «Педагогічні науки». – Випуск 103. – С. 296–304.
8. Щербакова К. Підготовка майбутніх вихователів до забезпечення логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку / К. Щербакова, О. Брежнева // Рідна школа. – 2011. – № 4-5. – С. 35–39.

Снісар Ю.І., Кравченко Д.І.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Науковий керівник – ст. викл. Бурсова С.С.

СМІХОТЕРАПІЯ ЯК ОЗДОРОВЧА ТЕХНОЛОГІЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті здійснено аналіз досліджень присвячених проблемі покращення здоров'я дітей дошкільного віку засобом сміхотерапії. Подано основну класифікацію видів сміху. Запропоновано педагогічні рекомендації щодо використання сміхотерапії у роботі з дітьми дошкільного віку.

Постановка проблеми. Оздоровлення людини є індивідуальною цінністю, яка вимагає усвідомленого ставлення до організації способу життєдіяльності особистості, заснованого на принципі саморегуляції. Вихователь, який виховує у дітей бережливе ставлення до ставлення до власного здоров'я, укріплює здорову думку та сильну віру в здоров'язбережувальну здатність позитивного емоційного настрою.

Сьогодні вихователі все частіше стикаються з такими проявами психічного нездоров'я дітей, як підвищена тривожність, страх, невпевненість у собі, надмірна вразливість тощо. Саме тому розв'язання проблеми збереження психічного здоров'я кожної дитини є одним з